

På vei mot økt trygghet

Lill Salole

Krysskulturelle barn og unge

Om tilhørighet, anerkjennelse, dilemmaer og ressurser. 290 s, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2013. Pris NOK 365 ISBN 978-82-05-41067-1

Lill Salole er cand.polit. i psykologi med yrkesbakgrunn fra arbeid med krysskulturelle barn og familier. Forfatteren ønsker å utfordre leseren til å se ressurser og potensialer hos barn og ungdom som ellers ofte beskrives ut i fra en problemposisjon. Temaet er meget aktuelt: Med økende mobilitet og globalisering ser vi stadig flere barn og ungdommer med erfaringer fra flere kulturer. Boken er skrevet for fagpersoner i skole, på helsestasjoner og familievernkantor – som en form for studiebok. Den kan samtidig være en bok som gir viktig bakgrunnsinformasjon for alle som møter barn og unge i helse- og sosialtjenesten.

Gjennom fire hoveddeler får vi en definisjon av hvem krysskulturelle barn og ungdommer er, forskjellige teoretiske verktøy for å forstå kultur og identitet, beskrivelser av barnas og ungdommens erfaringer, og i siste del praktiske forslag til å hjelpe disse barna og ungdommene til å bli trygge med sin identitet og sine erfaringer. Forfatteren tydeliggjør utfordringer ved forskjellige kulturelle erfaringer, både samfunnsmessig, i familien og for selvforståelse og identitet. Hun utfordrer oss til å se ressursene og å hjelpe barn og ungdom til å utvikle disse. Her lykkes hun ikke helt. Det er lettere å kjenne barna igjen ut i fra det de strever med, beskrivelsen av våre negative forestillinger og fordommer likeens. Vi kan utfordres til å tørre se disse barna som enkeltindivider med sine viktige egne bidrag enda mer.

Teorien er mye forankret i samfunnsvitenskapene. Fra et klinisk ståsted ville det vært spennende om forfatteren hadde utvidet utviklingsforståelsen mer. Hun peker på det viktige i å jobbe med sorgen over det som er forlatt og mistet for å kunne gå videre. Tilknytningsteori og utviklingsforståelse blir da viktige verktøy for de som møter disse barna og ungdommene i klinisk hverdag. Forfatteren vektlegger selv at barnas egne erfaringer er det viktigste. Her er jeg enig, fordi dette perspektivet gjør teorigrunnet levende.

De som jobber med barn og ungdom i hverdagssituasjoner, vil ha mest praktisk nytte av boken. I klinisk arbeid vil jeg anbefale boken som god bakgrunnsinformasjon for å se de krysskulturelle barna og ungdommene, og for å endre egne fordommer for å kunne bidra til å fremme ressursene hos den enkelte.

Rune Johansen

Spesialistpraksis i psykiatri og barne- og ungdomspsykiatri
Oslo

En forsiktig, nærmest skamfull brannfakkell

Noralv Pedersen

Når far treng meg

Ei fortelling om pårørende i norsk eldreomsorg. 161 s. Oslo: Spartacus forlag, 2013. Pris NOK 299 ISBN 978-82-430-0760-4

Med denne boken henvender NRK-journalist Noralv Pedersen seg til oss alle, og formålet er å skape debatt. Han setter søkelyset på de pårørendes innsats i eldreomsorgen.

Pedersens utgangspunkt er farens uventede hjerneslag i forbindelse med en operasjon. Plutselig, i en alder av 76 år, blir den sterke mannen avhengig av mye hjelp og tilsyn. Moren må ta mye av omsorgen. Pedersen er en av tre sønner, men alle bor langt hjemmefra. Selv bor han 2 1/2 times kjøring fra bygda der foreldrene bor. Han er småbarnsfar, og både han og kona er i fullt arbeid. Som så mange før dem har de havnet i omsorgsspagaten.

Forfatteren tar oss gjennom sine reaksjoner og refleksjoner fra hjerneslaget oppstår til de noen år senere velger å flytte hjem, der også kona har sine foreldre. Vi blir kjent med foreldrene og barna, men forfatteren er meget nøye med ikke å trekke sine brødre og sin kone inn i historien annet enn som initialer. Vi får høre om avmakt, om lysten til å holde seg unna, om pliktfølelsen, om gleden over å komme nærmere sin far. Vi ser hvordan helsepersonell kommer til kort i den mentale omsorgen på grunn av manglende kjennskap til pasienten.

Pedersen gir også noen nokså raske riss av historien når det gjelder privat og offentlig omsorg. Referanser til fakta er listet til slutt. Han peker på kvinnefrigjøringen og urbaniseringen som to vesentlige drivkrefter mot situasjonen vi er i, uten å kritisere disse fenomenene i seg selv. Derimot mener han at den altomfattende offentlige omsorgspolitikken kan ha løftet for mange bærer fra skuldrene våre og bidratt til selvrealisering som det høyeste mål for de yngre generasjonene. Kanskje mener han egentlig egoisme?

Boken burde vært en brannfakkell, men er i det minste et stearinlys. Forfatteren trår varsomt og kritiserer nesten skamfullt seg selv, enda han faktisk ser ut til å ha gjort mye i situasjonen. Det er nesten som om han ikke våger å si rett ut til oss alle at nå er det nok! Vi kan ikke lenger late som effektivisering, samhandling og enda mer penger er svaret. Vi må sette andre standarder i våre liv. I den fullstendig manglende beskrivelsen av hva situasjonen skapte av diskusjoner i ekteskapet eller med brødrene hans, blir forsiktigheten konkretisert. Kritikken rammer det store vi, og dermed ingen. I privatlivet er smidighet og forsiktighet dyder, men i offentlig debatt hadde vi kanskje trengt en slemmere journalist? Politikk er å ville: Finnes det politikere som tør dreie skuta?

Kan helsetjenesten bidra? Vi kan slutte med å holde pårørende utenfor (1) og kanskje også stille krav til dem. Og vi kan be våre middelaldrende pasienter lese denne boken – tidnok.

Pål Gulbrandsen

Universitetet i Oslo
og
Akershus universitetssykehus

Litteratur

1. Kristvik E. Livsviktig og underkjent. Om å vere nærstående til ein som er alvorleg sjuk. Syn og Segn 2012; 119: 12–20.